ગીતસંગ્રહ

પ્રકાશક:
ચરોતર એજ્યુકેશન સોસાયટી,
આણંદ.

ગીતસંગ્રહ

જુદાં જુદાં ગીતોનો સંગ્રહ

સંગ્રાહકઃ
સીતારામ નથુભાઇ
ચ. એ. સોસાયટી,
આણંદ.

પ્રત ૧૦૦૦

૧૯૮૩

આ ગીતસંગ્રહ ચરોતર પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ, લીમડી બજાર: આણંદમાં
ત્રિભુવનદાસ કીશીભાઇ પટેલે પ્રકાશકને માટે છાપ્યો.
તા. ૨૫ : ૯ : '૨૭

પ્રકાશકનું નિવેદન

કોઇ પણ સમાજની સંસ્કારિતા જોવી હોય તો જુઓ એનું કંઠસ્થ સાહિત્ય. ગુજરાતમાં કંઠસ્થ સાહિત્યને સાચવી રાખવાની અજબ રીત એ નવરાત્રિના ગરબા અને રાસ છે. હિંદમાં દરેકે દરેક ભાગમાં જાઓ પરંતુ ગુજરાતના રાસ અને ગરબા તમને કયાંએ નહિ મળે. આ ગરબા અને રાસને સાચવી રાખવાના અને તે દ્વારા જીવનને આલ્હાદિત અને ઉન્નત કરવાના ઉત્તમ પ્રસંગો અર્થાત્ ચૈત્ર માસની નવરાત્રિ તેમજ આસો માસની નવરાત્રિ સુદ્ધાં શરદ પૂર્ણિમા સુધીના દિવસો પણ ગુજરાતી પ્રજાએ ઠીક રાખ્યા છે.

આ ગરબા અને રાસ કે જેમાં પડદામાં રહેનાર અને પડદો નહિ રાખનાર અભણ તેમજ ભણેલ સઘળી સ્ત્રીઓ એક સરખો ભાગ લઇ શકે છે. તેમજ તે દ્વારા સંસ્કારિતા મેળવી શકે છે, એટલે ચાલુ વર્ષે નવરાત્રિના દિવસોમાં ગાવા માટે એક ગીતસંગ્રહ સ્વ. અંબાલાલ કાળીદાસ પટેલ સ્મારક ફંડમાંથી છપાવવામાં આવ્યો છે.

જે બ્હેનો એક આનાની પોસ્ટની ટીકીટ મોકલી આપશે તેમને આ સંગ્રહ પોતાના ઉપયોગ માટે મોકલવામાં આવશે.

ચરોતર એજ્યુકેશન સોસાયટી, પ્રકાશક
આણંદ. તા. ૨૩ : ૯ : '૨૭

રસપ્રવેશ

શરદ્દની શીતળ ચન્દ્રિકા જગત્ ઉપર દૂધનાં સરવર ઢોળી રહી હોય, કોકિલકંઠના ભાવનાભર્યા સૂર ચોમેર રેલતા હોયઃ એ સમયની અપૂર્વ ચેતના, વાચક! અનુભવી છે ?

એ પળે રસહીંડોળે ચડી રહેલું જગત્ દેશ દેશની **'સખિઓનાં આમન્ત્રણો'** સાંભળી રહ્યું હોય છે, વધતી જતી સૂરની હલકમાં **'રળિયામણી ઘડી'**ની મિઠાશ અનુભવતું હોય છેઃ અને

"વારો જશોદા તમારા કા'ન કે
નિત આડી કરે રે લોલ."

એ ગોપીગીતની મીઠી પંક્તિઓના રસમાં નવી ચેતના પામતું હોય છે.

ત્યારે જગત્ ફરી એક વાર

"પોઢણુ કરશો પારવતીનો કંથ,
ગરબો રે ગાઇએ રે શિવ-મહા૦"

ગાઇને દંપતિજીવનનો સુન્દર મહિમા ગાય છેઃ

દાસ ખોડાના શબ્દોમાં '**વાંસલડી**'નો રસનાદ અનુભવે છેઃ ને

'**ફૂલડાંમાં દેવની હથેલીઓ**' જોઈ પ્રસન્ન થાય છે.

એ અપૂર્વ રસિકતા અને ચેતનાનાં બળો લોકજીવનમાં પ્રસરીને તેને નિર્મળ બનાવે છે, ભાવનાને પન્થે દોરી વિકાસ પમાડે છે ને સત્યજીવન જીવવાની દિશા તેની પાસે રજુ કરે છે.

નવરાત્રિની નવ રાત્રિ આમ માનવજીવનને સુન્દર દેવજીવનની ઝાંખી કરાવે છે.

આવો, ફરી એક વાર આપણે એ રસસાગરમાં ન્હાઇએ,

ચ. એ. સોસાયટી,
આણંદ. તા. ૨૦ : ૯ : ૨૭

સંગ્રાહક

અનુક્રમણિકા

શુદ્ધિપત્રક

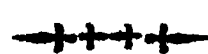

પાન	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩	૧	બ્હેનો !	બ્હેનાં !
૫	છેલ્લી	વિલોણાવાર	વલોણાવાર
૬	૧૫	વા’લે ર માંડયાં	વા’લે રમાડયાં
૧૬	૧૪	ત્રુટાં	ત્રુટયાં
૧૯	૫	આશા	આશ
૩૦	૬	માયા	માય
૪૬	૧૧	મહિમા	મહિના

ગીતસંગ્રહ

સખીઓને સંબોધન

૧

આવો આવોને સખિઓ! આજ રસતાળી પાડી,
કાંઇ ગજવો આપણી બ્હેન! આ ગુર્જરી વાડી.
હરિણી શી ચંચળ વાન, નાજુક ને નમણી,
ફૂલની કળી સમ સુકુમાર સૂરતની રમણી!
છબિ છટાભરી, સોહાગ તપે મુખ, મુગ્ધઉરા,
શુભ વડોદરાની વેલ સરિખી એ ચતુરા!
રૂડી ઠરેલ બુદ્ધિ વિશાળ સમજુ ને શાણી,
મુજ અમદાવાદની બ્હેન! ઘરરખુ એ ગૃહિણી!

નિજ ઉરના વિવિધ વિલાસરંગે રંગેલી
મુંબઈની મોહનરૂપ સખિ ! ઓ અલબેલી !
અમૃતશા મીઠા બોલ, પણ જ્ઞાને અધુરી,
ઓ કોકિલકંઠી નાર હાલારની મધુરી !
છો સુંદર રસિક ઉદાર, સહુ ભગિની આવો,
ગુર્જર જનનીની જેહ કુંવરીઓ કહાવો.
જ્યાં સિંહણ નિજ સન્તાન ધવરાવે જાળે,
જ્યાં સાગર ઉછળે નીર મોતીની પાળે;
જ્યાં પ્રેમભક્તિનાં ગાન ભક્તજને ગાયાં,
જ્યાં સ્થળ સ્થળમાં ઈતિહાસ શૂરના સોહાયા;
એ અદ્‌ભુત દેશની બાળ, સ્મરીને વીર સતી,
સૌરાષ્ટ્ર તણી સન્નાર ! પધારો ભાવવતી.
તેજસ્વી, મદડોલન્ત, જલની લક્ષ્મી જશી,
આવોને કચ્છની કોડભરેલી યુવતિ ! હશી.
આવો આવોને સહિયર ! આજ રસટહુકે ગુંજો,
કાંઇ ગજવો ગમતે ગીત નિજ ગુર્જરી કુંજો.
આ તમ કાજે ભરી છાબ ગીતનાં ફૂલડાંની,
લ્યો સત્કારો રસબાળ ! એટલી મહેમાની.
છે મુજ કુલની એ રીત, તાતે શિખવી ભલી,
લ્યો, ચરણ ધરૂં છું, બ્હેન વીરની વીરપસલી.

ન્હાનાલાલ

રાસમન્દિરે

૨

બ્હેનોં ! પધારો રાસમન્દિરે રે લોલ,
રાસના વિલાસ અનુકુલ જો !
બ્હેનાં ! પધારો રાસમન્દિરે રે લોલ.

મન્દિર શણગાર્યું સ્નેહ ફૂલડે રે લોલ;
સુન્દર છે શબ્દ સુવાસ જો !
બ્હેનાં ! પધારો રાસમન્દિરે રે લોલ.

ઝુલે તોરણ સુર તાલનાં રે લોલ;
ઝળકે માણિક્ય સમ ભાવ જો !
બ્હેનાં ! પધારો રાસમન્દિરે રે લોલ.

નીતિ કુંકુંમ ભર્યું આંગણું રે લોલ;
પૂરી રંગોળી સદ્બોધ જો !
બ્હેનાં ! પધારો રાસમન્દિરે રે લોલ.

આશા ભરી મ્હારી બ્હેનડી રે લોલ;
આશા ભર્યા મારા રાસ જો !
બ્હેનાં ! પધારો રાસમન્દિરે રે લોલ.

રાયચુરા

રંગઘેલી

૩

રાસે રમે રંગઘેલી સાહેલડી રાસે રમે રે !
અબીલ ગુલાલના સાથિયારે પૂર્યા,
વિશ્વ ભરી છોળ ઓ ઉડેલી, સાહેલડી.
ચોળીમાં મોરલા ને ચુંદડીમાં ચાતકો
અંગ અંગ ફૂલડે ફુલેલી. સાહેલડી.
આંખોમાં ઉગીઆ આશાના ચંદ્રમા
મુખડે શી મોહિની ચઢેલી, સાહેલડી.
ભ્રૂકુટિનમેલી કંઠકળીએ નમેલી
નમણી નમેલી દેહવેલી, સાહેલડી.
મદેઢળી ચાલમાં, સોહાગભર્યા ભાલમાં
કામિનીની કવિતા ઝુકેલી, સાહેલડી.
આત્માની પ્રેમજ્યોતે, દેહે દીધા દીવડા,
દીપે દીપે દુનિયા દાઝેલી, સાહેલડી.
મોહિની ભુલાવી, મહા માયા સ્મરાવી,
ફુદડી ફરે છે અલબેલી, સાહેલડી.
રાસે રમે રંગઘેલી, સાહેલડી રાસે રમે રે !

ન્હાનાલાલ

મહાદેવજીનો ગરબો

૪

પીતળને લોટા રે ઉમિયા જળે ભર્યા રે લોલ,
દાતણ કરશે પારવતીનો કંથ, ગરબો રે ગાઇએ રે
શિવ મહાદેવનો રે લોલ.
ત્રાંબા ને કુંડીઓ રે ઉમિયા જળે ભરી રે લોલ,
નાવણ કરશે પારવતીનો કંથ, ગરબો રે ગાઇએ રે૦
ચીનાઇ ને પ્યાલા રે ઉમિયા તેલે ભર્યા રે લોલ,
મરદન કરશે પારવતીનો કંથ, ગરબો રે ગાઇએ રે૦
રાંધીને રસોઇયો ઉમિયા થાળે ભરી રે લોલ,
ભોજન કરશે પારવતીનો કંથ, ગરબો ગાઇએ રે૦
પાન ને સોપારી ઉમિયા એલચી રે લોલ,
મુખવાસ કરશે પારવતીનો કંથ, ગરબો રે ગાઇએ રે૦
ઢાળ્યા રે ઢોલિયા ઉમિયા અતિ ઘણા રે લોલ,
પોઢણ કરશે પારવતીનો કંથ, ગરબો રે ગાઇએ રે૦

સાત સમુદ્રની વાલે ગોળી રે કીધી

૫

સાત સમુદ્રની વાલે ગોળી રે કીધી,
મેરૂ પર્વત રવાયો રે લોલ,
આજ મારે વિલોણાવાર છે રે લોલ.

માતા જસોદાજી તમારા કા'નને,
મહીડાં વલોવવાને મેલો રે લોલ. આજ૦
એક કોર કા'નજી કાળા વલોવે,
બીજી કોર રાધિકાજી ગોરાં રે લોલ. આજ૦
ભલે મળ્યો મેતા નરસૈંનો સ્વામી,
ગોપિયું આનંદ પામી રે લોલ. આજ૦

હાંરે દાણુ માગે

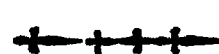

૬

હાંરે દાણુ માગે રે દાણુ માગે,
હાંરે તારી બીઠડીના બોલ બાણુ વાગે રે. દાણુ માગે૦
હાંરે કા'ન કીયા મુલકનો સુબો,
હાંરે કા'ન મારગ વચ્ચે ઉભો રે. દાણુ માગે૦ ૧
હાંરે કા'ન કીયા મુલકનો રશીયો,
હાંરે મારા મારગ વચ્ચે વશિયો રે. દાણુ માગે૦ ૨
હાંરે કા'ન કીયા મુલકનો દાણી,
હાંરે કા'ન મારી નવરંગ ચુંદડી તાણી રે. દાણુ માગે૦ ૩
હાંરે કા'ન કીયા મુલકનો મેહતો,
હાંરે કા'ન મારગ વચ્ચે રહેતો રે. દાણુ માગે૦ ૪
હાંરે કા'ન જળ જુમનાને આરે,
હાંરે એમાં કોણુ જીતે ને કોણુ હારે રે. દાણુ માગે૦ ૫

હાંરે કા'ન નથી સાકર નથી મેવા,
હાંરે ખાટી છાશમાં શું આવ્યો લેવા રે, દાણ માગે૦ ૬
હાંરે મેહેતા નરસૈંના સ્વામીને વારી,
હાંરે ગો ગોવાળીઆમાં ચારી રે. દાણ માગે૦ ૭

હરિ વેણુ વાય છે

૭

હરિ વેણુ વાય છે, રે હો વનમાં,
તેનો સ્નેહ વાધ્યો, મારા તનમાં;
ચિત્તડામાં ચટપટી, રે હો લાગી,
જીવણ જોવાને હું જાગી.
રસિયાજીને, રે હો રાગે,
વ્યાકુળ કીધાં છે વૈરાગે;
ગતમત ભૂલી, રે હો ગૃહની,
વનમાં વાંસળી વાગી સ્નેહની.
સેંથે કાજળ, રે હો સાર્યાં,
સ્નેહમાં બાળકને રે વિસાર્યાં;
ધીરજ ટળિયાં રે હો ધ્યાને,
કંકણ નેપુર પેહેર્યાં કાને.
પ્રીતે પરવશ, રે હો કીધાં,
લજ્જા લોપી, મન હરી લીધાં;
વાલમ બોલ્યા, રે હો વનમાં,

મુળદાસ મહાસુખ, પામ્યા મનમાં:
હરિ વેણુ વાય છે, રે હો વનમાં.

મારા પ્રભુજીને પાંચસેં પાંકડાં

૮

મારા પ્રભુજીને પાંચસેં પાંકડાં,
નવસેં ધેનુ દુઝે, એલા નંદના ગોવાળી.
શેમાં દોશું ને શેમાં વલોશું,
શેમાં છાશું કરશું, એલા નંદના ગોવાળી.
સાત સમદર ગોળી રે કીધી,
માંકડી કીધી ચંદનની, એલા નંદના ગોવાળી.
નવકુળ નાગનાં નેતરાંરે કીધાં,
મેરૂ કીધો રવાયો, એલા નંદના ગોવાળી.
હું રે નાનકડી વલોણું ભારે,
એકલડી કેમ તાણું, એલા નંદના ગોવાળી.
સાસુ તે મારી ગામ સધાવ્યાં,
નણદલી રીસાણાં, એલા નંદના ગોવાળી.
માતા જશોદા કાનુડાને મેલો,
મહીડાં વલોવાં મારાં, એલા નંદના ગોવાળી
મારો તે કાન ગોપી આળો ને ભોળો,
મહીડાંની વાત શું જાણે, એલા નંદના ગોળી.

એક કોર કા'નજી કાળા વલોવે,
એક કોર રાધકાજી ગોરાં, એલા નંદના ગોવાળી.
હળવે હળવે નેતરાં તાણો કાનાજી,
નંદવાશે મારી ગોળી, એલા નંદના ગોવાળી.
નંદવાશે ગોળી, મારી ચોળી છંટાશે,
નવરંગ ચુંદડી ભીંજાશે, એલા નંદના ગોવાળી.
એટલું કીધું, ને કા'ન રીસાઇ ચાલ્યા,
જઇ વનરાવન વસ્યા, એલા નંદના ગોવાળી.
ચાલો દેરાણી, ચાલો જેઠાણી,
કા'ન મનાવાને જઇએ, એલા નંદના ગોવાળી.

આ શો રૂડો બંસી બટનો ચોક

૯

આ શો રૂડો બંસી બટનો ચોક કે
મળી મહી વેચવા રે લોલ.
મારગ મળિયા મારા નાથ કે,
મુજને આંતરી રે લોલ.
ફોડયાં મારાં મહીનાં માટ કે,
ગોરસ ઢોળીયાં રે લોલ.
ગોપી ચાલી નંદદરબાર કે,
ગોકુળ ગામની રે લોલ.

વારો જશોદા તમારા કા'ન કે,
નિત આડી કરે રે લોલ.
ફોડયાં મારાં મહીનાં માટ કે,
ગોરસ મારાં ઢોળીયાં રે લોલ.
જશોદાને ચડી છે રીસ કે,
લટકે નીસર્યાં રે લોલ.
હાથમાં લીધી કરેણુની સોટી કે,
કૃષ્ણ કદંબ ચઢયા રે લોલ.
ઉતરો ઉતરો મારા બાળ કે,
કહું એક વિનતિ રે લોલ.
માતા જશોદા તમારી આણ કે,
ગોપી સર્વે જુઠડી રે લોલ.

મોહન માયા લગાડી

++++++

૧૦

હો કનૈયાજી રે, અમને, મોહન માયા લગાડી અલબેલા:
વનમાં વેણુ વગાડી અલબેલા, હો કનૈયાજી રે૦
બંસી બટ પનઘટ નિકટ, ગટ યમુના યદુવીર
નાચે નટવર નંદના, હરિ હળધરના વીર
લીલી લવિંગ લતા શોભતીજી રે.
લીલાં વન વૃક્ષવેલ વાડિયોજી રે, મારા વાલાજી—લીલી૦

ચાલો સખી જઇએ ત્યાં જ્યાં વસે વ્રજરાજ,
નીર ભરંતાં પ્રભુ મળે એક પંથ બે કાજ.
રસિયાજી રાસ રમાડો રે અમને રસિયાજી રાસ રમાડો
સમી રે સંધ્યાની આવી સરીખી સાહેલી
આનંદ અંગ પમાડો રે અમને રસિયાજી રાસ રમાડો.
બંસી બટ સમ બટ નહિ, નંદ ધામ સમ ધામ,
વૃંદાવન સમ વન નહિ, કૃષ્ણ નામ સમ નામ.
કા'નજીને માથે માણી જડયાં મોળીયાં રે,
તારા મોળીયાનો બડો બડો ઠાઠ
ખમા ખમા રૂપાળા કા'નને,
કા'નજીએ પીળાં પીતાંબર પ્હેરીયાં
કા'નજીને કાને કુંડળ હૈયે હાર
ખમા ખમા લટકાળા કા'નને—હો કનૈયાજી રે૦

ગોપી અને દાણી વચ્ચે ઝગડો

++++++

૧૧

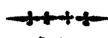
ગરબી

ગોપી—તમે અજાણ્યા અમે જાણીએ રે,
મારો પાલવડો શીદ તાણીયો રે,
તમે સમજી લો મન માંય રે શામળિયા, વા'લા રો'ની વેગળા રે.

દાણી—નારી શું રે સમજાવે તું મુજને રે,
હું તો નહીં રે જાવા દઉં તુજને રે,
તારી મરડીને રાખીશ બાંય રે મહિયારી, રાધા દોની દાણ રે.
ગોપી—અલ્યા બાંહિ શું મોડે શામળા રે,
તારા કરના ઉતારીશ આમળા રે,
કપરૂં છે કંસનું રાજ રે શામળિયા, વાલા૦ ૧
દાણી—નારી કંસ થકી શું થાય છે રે,
એવા કંઇ રે આવ્યા કંઇ જાય છે રે,
તારા ઉરનો ઉતારીશ હાર રે મહિયારી, રાધા૦ ૨
ગોપી—અલ્યા હૈડાનો હાર તુટશે રે,
મારા માથાની લટ છુટશે રે,
મારી સાસુડી દેશે ગાળ રે શામળિયા, વાલા૦ ૩
દાણી—નારી આળ ને ગાળ કોને ચડે રે,
નારી લેણું હોય તો તે લડે રે,
તારા ઘરમાં નથી કંઇ કામ રે મહિયારી, રાધા૦ ૪
ગોપી—અલ્યા કામ શું કહીએ વિઠ્ઠલા રે,
મેં તો તુજ સરીખા બહુ દીઠલા રે,
મેલો મેલોની મારો હાથ રે શામળિયા, વાલા૦ ૫
દાણી—નારી હાથ ન મેલું તાહરો રે,
આ વ્રીજમાં અમલ છે માહરો રે,
હવે દાણ મેલ્યાં કેમ જાય રે મહિયારી, રાધા૦ ૬
ગોપી—અલ્યા દાણી તો કાબો કહાવીઓ રે,
મુકી મથુરાં ને ગોકુળ આવીઓ રે,
ચારી નંદરાયની ગાય રે શામળિયા, વાલા૦ ૭

દાણી—નારી ગાય ચારે શું થાય છે રે,
આપણા બેઉનાં કારજ થાય છે રે,
એમાં મેણુલિયાં નવ હોય રે મહિયારી, રાધા૦ ૮
ગોપી—તમો મનમાં ન આણો વિઠ્ઠલા રે,
મેણાં માણસને લાગે ઘણા રે,
તમને લંપટને નહીં લાજ રે શામળિયા, વાલા૦ ૯
દાણી—એવી લાજ ધરો છો સુંદરી રે,
ત્યારે મહી વેચવા શીદ નીસરી રે,
શીદ આવી અમારી વાટ રે મહિયારી, રાધા૦ ૧૦
ગોપી—અમે અહીંઆં તે દહાડી આવતાં રે,
અમે જતાં તે દાણ ચુકવતાં રે,
તમે સખી રૂઘનાથના સ્વામી રે શામળિયા, વાલા૦ ૧૧

ધન્ય આજની ઘડી રળિયામણી

૧૨

હાં રે ધન્ય આજની ઘડી રળિયામણી
હાં રે મારો વા'લો આવ્યાની
વધામણી હો જી રે, વધામણી હો જી રે, આજની૦
હાં રે હું તો મોતીડાના ચોક પુરાવતી,
હાં રે મારા વા'લીડાની આરતી ઉતારતી
હો જી રે, ઉતારતી હો જી રે, આજની૦

હાં રે અમે આ્યાં'તાં વાલમજીને વારણે,
હાં રે મેતા નરસૈંના સ્વામી ઉભા બારણે
હો જી રે, ઉભા બારણે હો જી રે, આજનીο

હળ હાલ્યાં ને વાદળ ઉમટ્યાં

૧૩

દળ હાલ્યાં ને વાદળ ઉમટયાં રે,
એ........ગોકુળમાં ટહુકયા મોર,
મળવા આવો સુંદર વર શામળા રે.
તમે મળવા તે ના'વો શા માટે રે,
હાં રે તમે છો રે સદાયના ચોર. મળવા આવોο
તમે ગોકુળ ગૌધેનુ ચારતા રે,
હાં રે તમે ભરવાડોના ભાણેજ. મળવા આવોο
મેતા નરસૈના સ્વામી શામળા રે,
અમને સંગે રમાડયાં રાસ. મળવા આવોο

આશા ભર્યાં અમે આવીયાં

૧૪

આશા ભર્યાં અમે આવીયાં ને મારે વા'લે ર માડયાં રાસ રે,
આવેલ આશા ભર્યાં.

શરદ પૂનમની રાતડી ને પેલો ચંદ્ર ચડયો આકાશ રે,
આવેલ આશા ભર્યાં.
ઉતારા દેશું ઓરડા રે એને દેશું મેડી કેરા મ્હોલ રે,
આવેલ આશા ભર્યાં.
દાતણ દેશું દાડમી રે એને દેશું કણેરી કામ રે,
આવેલ આશા ભર્યાં.
ન્હાવણ દેશું કુંડિયું રે એને દેશું નદીકેરાં નીર રે,
આવેલ આશા ભર્યાં.
ભોજન દેશું લાપશી રે એને દેશું કઢીએલ દૂધ રે,
આવેલ આશા ભર્યાં.
મુખવાસ દેશું એલચી રે એને દેશું પાન પચાસ રે,
આવેલ આશા ભર્યાં.
પોઢણ દેશું ઢાલીઆ રે એને દેશું હીંડાળાખાટ રે,
આવેલ આશા ભર્યાં.

ઉભી અરજ કરે મીરાં શાંકડી રે

૧૫

પ્રભુ પાલવ પકડીને રહી છું પ્રેમથી રે,
મારા છેલ છબીલા અંતરના આધાર;
ઉભી અરજ કરે મીરાંબાઇ રામને રે—(ટેક)
મારાં દાસીપાનાં દુઃખ સરવે દૂર કરો રે.

શીશ નામું મારા સદ્‌ગુરૂને પ્રણામ,
ઉભી અરજ કરે મીરાંબાઇ રામને રે—પ્રભુ પાલવ૦

(સાખી)

સાસરીયામાં સુખ નહિ, મહીયરીયે નહિ માન;
સુખ દુ:ખની વાતડી, ધરતું નથી કોઇ ધ્યાન;
હવે નથી રહેવું રાણાજીના રાજમાં રે;
રાણો રોષ ભરેલો કુડો કપટી રાય—ઉભી૦—પ્રભુ૦

(સાખી)

આ સમે હરિ આવજો, વિઠ્ઠલ કરજો વા'ર;
ગોવિંદ સાથે ગોઠડી, અબળાના આધાર;
વહાલા વસમું જાણી વેગે વહેલા આવજો રે;
નહીંતર જરૂર મારા જીવનું જોખમ થાય—ઉભી૦—પ્રભુ૦

(સાખી)

ઉંડે કુવે ઉતારીઆ, તરત ત્રુટાં વ્રત;
તારણ હારો તારશે, શામળિયો સમરથ;
એવા વિવેકી વિઠ્ઠલને જાવું વારણે રે;
ટળશે હરિજનોના અંતરના ઉચાટ—ઉભી૦—પ્રભુ૦

(સાખી)

વિશ્વાસે વળગી રહી, વિક્રમ રાખો ટેક;
આગે હિંમત આદરી, મન ધારૂં વિવેક;
એવા ભક્તિભાવે ભુદર આવો ભેટવા રે;
હું તો વેચાણી છું, નાથ, તમારે હાથ—ઉભી૦—પ્રભુ૦

(સાખી)

નીતિ ધર્મ નવ છોડીએ, જ્યાં સુધી ઘટમાં પ્રાણ;
સહેજે સમુદર ઉતર્યાં, જેને ભેટ્યા શ્યામ;
એવા પૂરણ પુરૂષોત્તમ પધારજો રે;
સત્ય રાખો મારા સાચા સુંદર શ્યામ—ઉભી૦—પ્રભુ૦

(સાખી)

રૂપાળા રણછોડજી, લળી લળી લાગું પાય;
રાણા ઘેર જાવું નથી, એવો કર્યો ઠરાવ;
હવે શરણાગતની, વા'રે ચઢજો વિઠ્ઠલા રે;
પ્રભુ કૃપા કરીને રાખો ચરણુની પાસ—ઉભી૦—પ્રભુ૦

વાંસલડી

૧૬

ચાલો જઇએ શ્રી યમુનાને તીર, વાંસલડી તો વાગી રે વનમાં,
મુને રહેતી નથી જરા ધીર, વાંસલડી તો વાગી રે વનમાં.
વૃન્દાવનની કુંજમાં પુષ્પલતા ને પાન
મેના પોપટ બોલતાં રે, રૂડાં પંખી કરે છે ગાન. વાંસલડી૦
વારી કુંજ કદમતણી, છાયા ગંભીર ઘોર,
બેઠા કદમની કુંજમાં રે, વેણું નાદ કર્યો રઘુવીર. વાંસલડી૦
ચાલો આપણુ ત્યાં જઇએ, રાસ રચ્યો છે જ્યાંય,
દાસ ખોડાને દયા કરી રે, પ્રભુ ઝાલજો મારો હાથ. વાંસલડી૦

વલોણું

૧૭

હલકે હાથે તે નાથ મહિડાં વલોવજો,
મહિડાંની રીત ન્હોય આવી રે લોલ........ધ્રુવ૦
ગોળી નંદાશે નાથ ચોળી છંટાશે નાથ,
મોતીડાંની માળા તૂટશે રે લોલ;
ગોળી નંદાશે ને ગોરસ વહી જાશે,
ગોરીનાં ચીર પણ ભીંજશે રે લોલ—હલકે૦

નાનીશી ગોરશીમાં જમનાજી ઉછળે,
એવી ન નાથ ઢોરી રાખશો રે લોલ;
નાનીશી ગોરશીમાં અમૃત ઢારીયાં,
હળવે ઉઘાડી નાથ ચાખો રે લોલ—હલકે૦

ન્હાનાલાલ

ગોપિકાની ગોરસી

૧૮

ગોરસ લેઈ લેઇ પીજો
હો ! ગોપિકાની ગોરસી ભરેલી.

વદને છે હેમજ્યોત,
નયને છે પ્રેમજ્યોત;
આત્મામાં અમૃતની હેલી:
હો ! ગોપિકાની ગોરસી ભરેલી.
હૃદયાની આશા એક,
રસિયાના રાસ એક;
પ્રેમીની પ્યાસ ના છીપેલી:
હો ! ગોપિકાની ગોરસી ભરેલી.

-ન્હાનાલાલ

પૂછશો મા

૧૯

પૂછશો મા, કોઈ પૂછશો મા,
મ્હારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.
દિલના દરિયાવ મંહી કાંઈ કાંઇ મોતી:
ગોતી ગોતીને ત્હેને ચુંથશો મા:
મ્હારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.
ટહુકે છે કોકિલા, પુકારે છે પપૈયો;
કારણોના કામીને સૂઝશો મા:
મ્હારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.
આંસુનાં નીરના કે આશાના અક્ષરો
આછા આછા ત્હો ય લૂછશો મા:
મ્હારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.

જગના જોદ્ધા ! એક આટલું સુણી જજો:
પ્રારબ્ધનાં પૂર સ્હામે ઝૂઝશો મા:
મ્હારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.

ન્હાનાલાલ

ફૂલડાંકટોરી

૨૦

ચન્દ્રીએ અમૃત મોકલ્યાં, રે બ્હેન !
ફૂલડાંકટોરી ગૂંથી લાવ,
જગમાલણી રે બ્હેન !
અમૃત અંજલિમાં નહિ ઝીલું, રે બ્હેન !

અંજલિમાં ચાર ચાર ચારણી, રે બ્હેન !
અંજલિએ છુંદણાના ડાઘ:
જગમાલણી રે બ્હેન !
અમૃત અંજલિમાં નહિ ઝીલું, રે બ્હેન !

ઝીલું નહીં તો ઝરી જતું, રે બ્હેન !
ઝીલું તો ઝરે દશ ધાર:
જગમાલણી રે બ્હેન !
અમૃત અંજલિમાં નહિ ઝીલું, રે બ્હેન !

ફૂલડાંમાં દેવની હથેળીઓ, રે બ્હેન !
દેવની કટોરી ગૂંથી લાવ:
જગમાલણી રે બ્હેન !
અમૃત અંજલિમાં નહિ ઝીલું, રે બ્હેન !

ન્હાનાલાલ

સૂનાં સૂનાં સ્નેહધામ

૨૧

સૂનાં મન્દિર, સૂનાં માળિયાં,
ને મ્હારા સૂના હૈયાના મ્હેલ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

આઘી આશાઓ મ્હારા ઉરની,
કાંઇ આઘા આઘા અલબેલ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સૂના સૂના તે મ્હારા ઓરડા,
ને એક સૂની અન્ધારી રાત રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

પાનાં પ્રારબ્ધનાં ફેરવું,
મંહી આવે વિયોગની વાત રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સૂની વસન્ત, સૂની વાડીઓ,
મ્હારાં સૂનાં સ્હવાર ને બપ્પોર રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સહિયરને સંગ હું ન્હાવરી,
મ્હારો ક્યાં છે કળાયેલ મોર રે ?
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સૂનું સૂનું આભઆંગણું,
ને વળી સૂની સંસારની વાટ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે:

માથે લીધાં જળબેડલાં,
હું તો ભૂલી પડી રસઘાટ રે.
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સૂની સૂની મ્હારી આંખડી,
ને પેલો સૂનો આત્માનો આભ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

પ્રીતમ ! પ્રીત કેમ વીસર્યાં ?
એવો દીઠો અપ્રીતમાં શું લાભ રે ?
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સૂનાં સૂનાં ફૂલે ફૂલડાં,
મ્હારાં સૂનાં સિંહાસન, કાન્ત રે !
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે:

આંબાની ડાળી મ્હારે નમી,
મહીં કોયલ કરે કલ્પાન્ત રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સૂનો સૂનો મ્હારો માંડવો,
ને ચારૂ સૂનાં આ ચન્દનીના ચોક રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે:

રસિયાને રંગમ્હેલ એકલી,
મ્હારે નિર્જન ચૌદે ય લોક રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સૂનો હિન્ડોલો મ્હારા સ્નેહનો,
ને કાંઇ સૂનો આ દેહનો હિન્ડોલ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે:

વ્હાલાની વાગે દૂર વાંસળી,
નાથ! આવો, બોલો એક બોલ રે:
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

ન્હાનાલાલ

ઝીણા ઝીણા મેહ

૨૨

ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ,
    ભીંજે મ્હારી ચુંદલડી;
એવો નીતરે કૌમારનો નેહ,
    ભીંજે મ્હારી ચુંદલડી:
આજે ઝમે ને ઝરે ચન્દ્રીની ચન્દ્રિકા;
    ભીંજે રસિક કોઇ બાલા રે:
ભીંજે સખી, ભીંજે શરદ અલબેલડી,
    ભીંજે મ્હારા હૈયાની માલા:
  હો ! ભીંજે મ્હારી ચુંદલડી.
વનમાં પપૈયો પેલો પિયુ પિયુ બોલે,
    ટહુકે મયૂર કેરી વેણાં રે:
ટમ ટમ ટમ ટમ વાદળી ટમકે,
    ટમકે મ્હારા નાથનાં નેણાં:
  હો ! ભીંજે મ્હારી ચુંદલડી.
આનન્દ કન્દ ડોલે સુન્દરીના વૃન્દ, ને
    મીઠા મૃદંગ પડછન્દા રે:
મન્દ મન્દ હેરે મીટડી મયંકની,
    હેરો મ્હારા મધુરરસ ચન્દા !
  હો ! ભીંજે મ્હારી ચુંદલડી.

ન્હાનાલાલ

સ્વમાં

૨૩

સ્નેહીનાં સોણુલાં આવે, સાહેલડી !
        ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે:
હૈયાનાં હેત તો સતાવે, સાહેલડી !
        આશાની વેલ મ્હારી ઉગી ઢળે.   ધ્રુવ૦
મ્હડર્યું પૂર મધરાતનું ગાજે ભર સૂનકાર:
ચમકે ચપળા આભમાં,
        એવા એવા છે પ્રિયના ચમકાર: રે સાહેલડી !
        ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે.
ઝરમર ઝરમર મેહુલો વરસે આછે નીર:
ઉન્હે આંસુ નયનો ભીંજે,
        એવાં એવાં ભીંજે મ્હારાં ચીર: રે સાહેલડી !
        ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે.
અવનીભરી, વનવનભરી ઘૂમે ગાઢ અન્ધાર:
ઝબકે મંહી ધુણિ જોગીની,
        એવા એવા છે પ્રિયના ઝબકાર: રે સાહેલડી !
        ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે.
ઝીણી જ્યોતે ઝળહળે પ્રિયનો દીપક લગીર:
પડે પતંગ, મંહી જલે,
        એવી એવી આત્માની અધીર: રે સાહેલડી !
        ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે.

ખૂંચે ફૂલની પાંદડી, ખૂંચે ચન્દ્રની ધારઃ
સ્નેહીનાં સંભારણાં
એવાં એવાં ખૂંચે દિલ મોઝારઃ રે સાહેલડી !
ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે.

ન્હાનાલાલ

પાણીડાં

+++++

૨૪

ભર્યાં ભર્યાં સરોવર માંહ્ય રે
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
મહા વાયુ તોફાન કેરા વાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
મીઠાં વારિ સખિ ! એટલાં ડ્હોળાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
ઘૂમે મહાજલ, તરંગ પ્રચંડ ડોલે,
ઘેરે રવે ગહન નીર અનેરૂ બોલેઃ
એક ચાંદરણું આભમાં લ્હેરાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
એક પોયણું ખીલે ખીલે બીડાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:

એક દીવડો દીપે દીપે મીંચાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
પૂર્વે ઉગી પરમ ઉજ્જ્વલ ચન્દ્રલેખા,
ને ઉર્મિ ઉર્મિ પર રાસનું નૃત્ય માંડી
પાડી જલે અમૃતપાદની તેજરેખા.
આછી–આછેરી આભલાંની છાંય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
ઝીણી–ઝીણેરી ચન્દની સુહાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
એવાં વ્હાલાંનાં સ્વપ્ન આવે જાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
સન્ધ્યા સમે અવનીના પટ ફોડી ફોડી
જેવી ફૂટે તિમિરની વિભુ મોજમાલા:
ત્હેવા સરોવર તણા તટ તોડી તોડી
તોફાની મસ્ત જલના ઉછળે ઉછાળા.
મહા પૂર એ ન પાળમાં પૂરાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
ત્હો ય માઝા ન સાગરે મૂકાય રે,
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:
મ્હારા હૈયાના સરોવર માંહ્ય રે
પાણિડાં હેલે ચ્હડયાં, હેલે ચ્હડયાં:

ન્હાનાલાલ

સંભારણાં

૨૫

રૂપલા રાતલડીમાં ઉઘડે ઉરનાં બારણાં, હો બ્હેન !
ઝુલે રસપારણાં, હો બ્હેન !
ત્યારે ઝમકે ઝીણાં અતિથિનાં સંભારણાં, હો બ્હેન !
લઉં હું વારણાં, હો બ્હેન !
શરદ પુનમનો ચાંદલો, ઘડી ચમકીને જાય;
વરસ દિવસ વીત્યે, સખિ ! દોહ્યલ દર્શન થાય.
અન્ધારી રજનીમાં ઉઘડે ઉરનાં બારણાં, હો બ્હેન !
ઝુલે રસપારણાં, હો બ્હેન !
ત્યારે ઝમકે અમૃતઅતિથિનાં સંભારણાં, હો બ્હેન !
લઉં હું વારણાં, હો બ્હેન !
મેઘ ઝરે, રસ નીતરે, આંબો ઝોલાં ખાય;
ખીલે ન મ્હોર, ન મંજરી; સખિ ! નથી આ ઋતુરાય.
સૂની રજનીઓમાં ઉઘડે ઉરનાં બારણાં, હો બ્હેન !
ઝુલે રસપારણાં, હો બ્હેન !
ત્યારે ઝબકે રાજનઅતિથિનાં સંભારણાં, હો બ્હેન !
લઉં હું વારણાં, હો બ્હેન !
દૂર દૂરની કુંજમાં મોર કરે ટહુકાર;
સખિ ! ટહુકામાં જીવવું, મોંઘા મોરદિદાર.
લાંબી રાતલડીમાં ઉઘડે ઉરનાં બારણાં, હો બ્હેન !
ઝુલે રસપારણાં, હો બ્હેન !

ત્યારે ઝબકે ઉરના અતિથિનાં સંભારણું, હો બ્હેન!
લઉં હું પારણું, હો બ્હેન!

ન્હાનાલાલ

જનની

૨૬

(મહીડાનાં દાણ અમે નહિ દઈએ રે લોલ—એ ઢાળ)

મીઠાં મધુ ને મીઠા મેહુલા રે લોલ,
એથી મીઠી તે મોરી માત રે.
જનનીની જોડ સખિ! નહિ જડે રે લોલ—(ટેક)

પ્રભુના એ પ્રેમ તણી પુતળી રે લોલ,
જગથી જુદેરી એની જાત રે—જનની૦
અમીની ભરેલ એની આંખડી રે લોલ,
વ્હાલનાં ભરેલાં એનાં વેણ રે—જનની૦
હાથ ગુંથેલ એના હીરના રે લોલ,
હૈયું હેમંત કેરી હેલ રે—જનની૦
દેવોને દૂધ એના દોહ્યલાં રે લોલ,
સો સો શશાંક એની સોડ્ય રે—જનની૦
જગનો આધાર એની આંગળી રે લોલ,
કાળજામાં કૈંક ભર્યા કોડ રે—જનની૦

ચિતડું ચડેલ એનું ચાકડે રે લોલ,
પલના બાંધેલ એના પ્રાણ રે—જનની૦
મૂંગી આશીષ ઉરે મલકતી રે લોલ,
લેતાં ખૂટે ન એની લ્હાણ રે—જનની૦
ધરણી માતા યે હશે ધ્રૂજતી રે લોલ,
અચળા અચુક એક માયા રે—જનની૦
ગંગાનાં નીર તો વધે ઘટે રે લોલ,
સરખો મા-પ્રેમનો પ્રવાહ રે—જનની૦
વરસે ઘડીક વ્યોમવાદળી રે લોલ,
માડીનો મેઘ બારે માસ રે—જનની૦
ચળતી ચંદાની દીસે ચાંદની રે લોલ,
માનો નહિ આથમે ઉજાસ રે,
જનનીની જોડ સખિ! નહિ જડે રે લોલ.

બોટાદકર

વીરાનાં વારણાં

૨૭

ખમ્મા! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ:
મોંઘામૂલો છે મ્હારો વીર જો!
ખમ્મા! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

એક તો સુહાગી ગગનચાંદલો રે લોલ:
બીજો સુહાગી મ્હારો વીર જો !
ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

રાજ તો વિરાજે રાજમન્દિરે રે લોલ:
પારણે વિરાજે મ્હારો વીર જો !
ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

ચંપો ખીલે છે ફૂલવાડીમાં રે લોલ:
કુલમાં ખીલે છે મ્હારો વીર જો !
ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

આંગણે ઉજાસ મ્હારે સૂર્યનો રે લોલ:
ઘરમાં ઉજાસ મ્હારો વીર જો !
ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

એક તો આનન્દ મારા ઉરનો રે લોલ:
બીજો આનન્દ મારો વીર જો !
ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

દેવે દીધી છે મ્હને માવડી રે લોલ:
માડીએ દીધો મ્હારો વીર જો !
ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

ન્હાનાલાલ

२८

(મહીડાનાં દાણ અમે નહિ દઇં રે લોલ—એ ઢાળ)

ટહુકે વસન્તકુંજ કોકિલા રે લોલ,
ઘરમાં ભાભીનાં એવાં ગીત રે.
ભાભીના ભાવ મને ભિંજવે રે લોલ. (ટેક)

વીરા મારાની મધુર મોરલી રે લોલ,
નવલા એ રાગ વહે નિત્ય રે—ભાભીના૦

છોડી પિયરની એણે પાલખી રે લોલ,
મૂકી માયાભરી માત રે—ભાભીના૦

વ્હાલાંનો સંગ કર્યો વેગળો રે લોલ,
મારા એ બન્ધવાને માટ રે—ભાભીના૦

સહિયરનો સાથ ત્યજ્યો સામટો રે લોલ,
દાદાંનો દૂર કર્યો દેશ રે—ભાભીના૦

ખાંતનાં ભરેલ ત્યજ્યાં ખેલણાં રે લોલ,
છોડયો બાળાપણ વેશ રે—ભાભીના૦

સાધી શકે ન અમરસુન્દરી રે લોલ,
એવો અમોલ એનો ત્યાગ રે—ભાભીના૦

શાં શાં તે મૂલ એનાં આંકિયે રે લોલ;
શા શા સમર્પિયે સોહાગ રે—ભાભીના૦

એને માડીનો સોહે મોડિયો રે લોલ,
  રૂડાં દાદાજીના રાજ રે—ભાભીના૦
વ્હાલ અખંડ મારા વીરનું રે લોલ,
  લાખ ટકાની કુળલાજ રે—ભાભીના૦
એને મંદિર, એને માળિયાં રે લોલ,
  સોળે સજાવું શણગાર રે—ભાભીના૦
એને તે કોષ તણી કુંચીઓ રે લોલ,
  હીરા ને મોતીઓ હજાર રે—ભાભીના૦
એ તો અમારી અન્નપૂરણા રે લોલ,
  વીરાના વંશ કેરી વેલ્ય રે—ભાભીના૦
હસતી ઉષા એ અમ આભની રે લોલ,
  રઢિયાળી રંગડાની રેલ રે—ભાભીના૦
માડી જાયો તે મધુર મોરલો રે લોલ,
  ભાભી ઢળકતી શી ઢેલ રે—ભાભીના૦
વીરો મ્હેરામણ મીઠરો રે લોલ,
  શીળી સરિતની એ સેર રે—ભાભીના૦
ચળકો સદાય એનો ચાંદલો રે લોલ,
  જીવો એ જુગ—જુગ જોડ રે—ભાભીના૦
હૈયાં એ હેતભર્યાં હિંચજો રે લોલ,
  પૂરો પ્રભુજી એના કોડ રે—ભાભીના૦

બોટાદકર

વાલ્યમનાં વેણ

૨૯

(મારી માને કે'જો તે આણાં મોકલે રે—એ ઢાળ)

ગાજે વડલો વિહંગ તણાં ગાનથી રે,
માંહે ટહુકે કળાયલ મોર;
મને વ્હાલાં વાલ્યમજીનાં વેણલાં રે. (ટેક)
એવો ઉરનો આનન્દ એક બોલડે રે,
એ તો લાગે કાળજડાની કોર. મને૦
એને અમૃત તો એક—એક અક્ષરે રે,
સખિ ! શીળા—શીળા એના સૂર. મને૦
રોમ—રોમે રૂડો રસ રાજતો રે
ચડે હૈયામાં પ્રેમ તણાં પૂર. મને૦
જાણે વરસે કો મન્દ—મન્દ મેહુલો રે,
સરે આછી સલિલ કેરી સેર. મને૦
જાણે ફૂલડાં ઝરે કોઇ ફોરતાં રે,
લળી આવે સાગર તણી લ્હેર. મને૦
દીસે જાદુ જરૂર એની જીભમાં રે,
હું તો ભૂલી ગઇ તન ભાન. મને૦
રહે મનને નચાવી એની મોરલી રે,
મારા ઉરનો કોડીલો એ કા'ન. મને૦

ભલે વરસે અંગાર કોઇ આભથી રે,
ભલે કરવતથી કાળજું કપાય. મને૦
રહે રસની સરિત ઉરે રેલતી રે,
પડી જૂઠા સંતાપ સહુ જાય. મને૦

બોટાદકર

સાસુ

૩૦

(મારી માને કે'જો તે આણાં મોકલે રે—એ ઢાળ)

વહે ગંગા મારે ઘરઆંગણે રે
એનાં આછાં ઉછળતાં નીર;
સખિ ! સાસુ તણાં સુખ શાં કહું રે ! (ટેક)
રમે સૂરજ ને સોમ એના અંકમાં રે,
દેવતરૂઓ ઉભાં એને તીર. સખિ ! સાસુ૦
હું તો ભૂલી ભમું ભવમારગે રે,
પડે કાંટા મહીં કદી પાય. સખિ ! સાસુ૦
ઘણાં ઝેરી જનાવર ઘૂમતાં રે,
ભુંડી હૈયામાં ભીતિઓ ભરાય. સખિ ! સાસુ૦
મને કેડા દેખાડે કને રહી રે,
મારો સાચવીને કર સ્હાય. સખિ ! સાસુ૦

રહે વસમા કાંટા વન વીણુનાં રે,
ઝીલે આડા ઘડી-પળ ઘાય. સખિ ! સાસુ૦
ધરી અંગે આભૂષણુ ઓપતાં રે,
હું તો લાગું લળી-લળી પાય. સખિ ! સાસુ૦
મને ઉંડેરી આશીષ આપતાં રે,
એને કાળજે કૈં-કૈં થાય. સખિ ! સાસુ૦
રહે રાજ ત્યજી ઉર રાચતું રે,
એની મોટપ કેમ મપાય ? સખિ ! સાસુ૦
મારા રૂડા સોહાગની રાખડી રે,
નવા જગની એ તો મુજ માય. સખિ ! સાસુ૦
એની સેવા કરી સુખ સાધશું રે,
ઉરે લેશું ઝીલી ઉરલ્હાણુ. સખિ ! સાસુ૦
એને દેશું વિસામો વાટમાં રે,
એના પ્રીતિથી પૂરશું પ્રાણ.
સખિ ! સાસુતણાં સુખ શાં કહું રે !

બોટાદકર

વાટકીમાં કેસર ઘોળ્યાં

૩૧

વાટકીમાં કેસર ઘોળ્યાં વાલમજી,
ઉગ્યો છે રંગનો છોડ, રંગમાં રોળ્યાં વાલમજી.

સાસુ ભુંડી, સસરાનું ચાલે વાલમજી,
મારાં કર્યાં ન થાય, રંગમાં રોળ્યાં વાલમજી.
વાટકીમાં કેસર૦

જેઠ ભુંડો, જેઠાણીનું ચાલે વાલમજી,
મારાં કર્યાં ન થાય, રંગમાં રોળ્યાં વાલમજી.
વાટકીમાં કેસર૦

દેર ભુંડો, દેરાણીનું ચાલે વાલમજી,
મારાં કર્યાં ન થાય, રંગમાં રોળ્યાં વાલમજી.
વાટકીમાં કેસર૦

ચાંદલિયો

૩૨

આસો માસે શરદ પૂનમની રાત જો,
ચાંદલિયો ઉગ્યો રે સખિ મારા ચોકમાં.
સસરો મારો પેલા જનમનો બાપ જો
સાસુ રે પેલા જનમની માવડી.
જેઠ મારો આષાઢીલો મેઘ જો
જેઠાણી ઝબૂકે વાદળ વિજળી.
દીયર મારો ચાંપલિયાનો છોડ જો
દેરાણી ચાંપલિયા કેરી પાંદડી.

નણુંદ મારી વાડી માંહેલી વેલ્ય જો
નણુદોઈ મારો વાડી માંહેલો વાંદરો.
પરણ્યો મારી સગી નણુંદનો વીર જો
તાણીને બાંધે રે નવરંગ પાઘડી.

કુટુંબ વત્સલતા

૩૩

વ્હાલું કુટુંબ મને વિશ્વમાં રે લોલ;
વ્હાલમાં વિભુનો સદા વાસ જો—વ્હાલું૦
સસરા મારા તે દેવતુલ્ય છે રે લોલ;
સાસુજી જાણે બીજી માત જો—વ્હાલું૦
જેઠજી મારા તે સુરજ ચળકતા રે લોલ;
જેઠાણી જાણે ઉષા નાર જો—વ્હાલું૦
દીયર કોડીલા મારા કુળમાં યે લોલ;
હોંસે હસાવી ખુશી થાઉં જો—વ્હાલું૦
દેરાણી રૂડી ગૃહે ચાંદની રે લોલ;
દીપાવે સ્વર્ગ શાં આવાસ જો—વ્હાલું૦
નણુદી ન્હાની શી જાણે ફૂલકળી રે લોલ;
નણુદોઈ નરીબદાર ભૃંગ જો—વ્હાલું૦
બન્ધુ આશાનો મારો દીવડો રે લોલ;
અજવાળે તાતનું એ કુળ જો—વ્હાલું૦

બ્હેની સમાન શીલ સહચરી રે લોલ;
        દીલડું ઠારીને કરૂં વાત જો—વ્હાલું૦
બાળુડો મારો જીવન તાંતણો રે લોલ,
        બાળકી દીપાવે મારી કુખ જો—વ્હાલું૦
દાસી હું દીન મારા નાથની રે લોલ;
        હૈયાનાં હેત ને ઉલ્લાસ જો—વ્હાલું૦
પ્રીતિની વાડી બધી ખીલતી રે લોલ;
        સીંચી હું સ્નેહ સુખી થાઉં જો—વ્હાલું૦
અહા! કુટુંબ પ્રેમ નાવડું રે લોલ;
        નાવડે સુકાની ગૃહનાર જો—વ્હાલું૦

ધીરજ

મેંદી રંગ લાગ્યો રે

૩૪

        મેંદી તે વાવી માળવે,
એનો રંગ ગયો ગુજરાત
                મેંદી રંગ લાગ્યો રે.
        નાનો દેરીડો લાડકો ને
કાંઇ લાવ્યો મેંદીનો છોડ—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.
        વાટી ઘુંટીને ભર્યા વાટકા,
ભાભી રંગો તમારા હાથ—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

હાથ રંગીને દેરી શું રે કરૂં,
એનો જોનારો પરદેશ—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

લાખ ટકા આલું રોકડા,
કોઈ જાવ જો દરીઆ પાર—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

શોકયના સાયબાને જઈ એટલું કે'જો,
તારી બ્હેની પરણે ઘેર આવ્ય—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

બ્હેની પરણે તો ભલે પરણે,
એની ઝાઝા દિ રોકજો જાન—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

શોકયના સાયબાને જઈ એટલું કે'જો,
તારો વીરો પરણે ઘેર આવ્ય—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

વીરો પરણે તો ભલે પરણે,
એની જાડેરી જોડજો જાન—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

શોકયના સાયબાને જઈ એટલું કે'જો,
તારી માડી મરે ઘેર આવ્ય—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

માડી મરે તો ભલે મરે,
એને બાળજો ઓરડી હેઠ—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

શોકયના સાયબાને જઈ એટલું કે'જો,
તારી માનેતીની ઉઠી આંખ—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

હાલો સિપાઈઓ, હાલો ભાઈબંધીઓ,
હવે હલકે બાંધો હથીઆર—મેંદી રંગ લાગ્યો રે.

મ્હારા પ્રાણમાં

૩૫

વ્હાલાં ! વિરાજો મ્હારા પ્રાણમાં રે લોલ:
પ્રાણના પ્રકાશ છે પ્રફુલ્લ જો !
        વ્હાલાં વિરાજો મ્હારા પ્રાણમાં રે લોલ.

આશાનો જડેલ મ્હારો માંડવો રે લોલ:
ગૂંથી સૌભાગ્ય કેરી વેલ જો !
        વ્હાલાં વિરાજો મ્હારા પ્રાણમાં રે લોલ.

આવો, પિયૂષ પાઉં ઉરનાં રે લોલ:
નેત્ર માંહી આંજું રૂડું તેજ જો !
        વ્હાલાં ! વિરાજો મ્હારા પ્રાણમાં રે લોલ.

પ્રેમનું ઘડાવું રૂડું પારણું રે લોલ.
શોભાના બન્ધાવું હું હિંડોલ જો !
        વ્હાલાં વિરાજો મ્હારા પ્રાણમાં રે લોલ.

પ્રભુની કરુણાકલા શાં આવજો રે લોલ:
હસજો કંઇ ઉંડાં ઉંડાં હાસ્ય જો !
        વ્હાલાં ! વિરાજો મ્હારા પ્રાણમાં રે લોલ.

ન્હાનાલાલ

હૈયાસૂનાં

૩૬

નિર્જન વનવગડે અલી વાદળી !
જળ શાં ઢોળવાં અમથાં ?
રણે રગદોળવાં અમથાં ?
એવાં હૈયાસૂનાં સમીપ વિતક શાં ખોલવાં અમથાં ?
હૃદય શીદ ખોલવાં અમથાં ?

ચાતક જળવણ ટળવળે, મેઘ ચઢ્યો ઘનઘોર;
ગર્જન કિંતુ જૂઠડાં; જગ એવું ય નઠોર:
છીછરા સરવરને શીદ મલિન જળે અંઘોળવાં અમથાં ?
જવાહીર ઝબોળવાં અમથાં ?
એવાં હૈયાસૂનાં સમીપ વિતક શાં ખોલવાં અમથાં ?
હૃદય શીદ ખોલવાં અમથાં ?

સુગન્ધ મિઠા લિંબડા, રસમાં કડવા ઝેર;
સુખ: મિઠાંના મોહ શા, જો નહિ મનના મેળ?
ગરજુ જગવગડે વણુ પાત્ર પ્રણય શો ઢોળવો અમથો ?
ઉરેઉર જોડવાં અમથાં ?
ઉજ્જડ મરુભૂમિમાં રસિક હૃદય શાં ખોલવાં અમથાં ?
જીવન શીદ રોળવાં અમથાં ?

મોહભીના સંસારમાં, જૂઠા મૃગજળ ઘાટ;
મોંઘી સફરો સ્નેહની, આઘી ઉરની વાટ:
વિજન કો વાડીને એકાન્ત ફૂલો! શાં ફોરવાં અમથાં ?
દરદ દિલ વ્હોરવાં અમથાં ?
કહો, કહાં મળશે વ્હાલો કાન્ત? સ્વજનના સ્નેહનીય કથા?
અવરની મારે છે શી તથા ?

—નિર્જન

કેશવ હ. શેઠ.

પંદર તિથિઓ

૩૭

પડવાની પણ પ્રીત ગટ મટ ભુલી રે,
મારા હરિ વીના એક વાત સરવે સુની રે. ૧
બીજે બાળે વેશ રહી છું બાળી રે,
આ ઘરમાં કેમ રહેવાય વાગે તાળી રે. ૨
ત્રીજે ત્રિભુવનરાય રાજ પધારો રે,
હરિ આવોને આપણે ઘેર હેત વધારો રે. ૩
ચોથે ચંચળ નાર ચતુરા ચાલે રે,
પેલો વડોદરાનો વૈદ દુઃખડાં ટાળે રે. ૪
પાંચમના પડદા હરિ શું રાખ્યા રે,
મારે પ્રેમરસ પીવા કાજ હરિરસ ચાખ્યા રે. ૫

છઠ્ઠીના લખીઆ લેખ તે તો કેમ ટળશે રે,
મારા પેલા ભવની પ્રીત આવી મળશે રે. ૬
સાતમના સંતાપ હરિ શું અમને રે,
આ શું કહીએ મહારાજ લાજ નહીં તમને રે. ૭
આઠમે ઓચ્છા થાય હરિ હોય હેલી રે,
મારે સોળ ગોપીઓનો સાથ રમવા ઘેલી રે. ૮
નોમે નમેરા નાથ નમેરા ના થઇએ રે,
આ ગોકુળીયું મેલી મથુરાં ના જઇએ રે. ૯
દશમે દિનરાત દેહી મારી દાઝે રે,
ઘેર નાવલીઓ રીસાય તે ઘણું સાલે રે. ૧૦
એકાદશીનાં વ્રત મારે કરવાં રે,
શ્રી જમનાજીનાં ધ્યાન મારે ધરવાં રે, ૧૧
દ્વાદશીને દહાડે દરશન અમને દેજો રે,
મારા શામળીઆ ભગવાન સનમુખ રહેજો રે. ૧૨
તેરશના તો તંન અમારાં તુટયાં રે,
આ હરિ હરિ કરતાં હોઠ અમારા સુકયા રે. ૧૩
ચૌદશે તો ચતુર નર વાહાયા રે,
ઘેર રાધા સરખી નાર શું રીસાયા રે. ૧૪
પૂનમે તો પંદર તથો થઇ કહાવે રે,
મુને સેજડીએ સુતાં નીંદ્રા ન આવે રે. ૧૫

પંદર તિથિઓ

+++++++

૩૮

સખી પડવે તે પંથે ચાલ્યા રે, મહાવનના તે મારગ ઝાલ્યા રે;
સાથે સીતા ને લક્ષ્મણ બાળા, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૧
સખી બીજે મઢીમાં બિરાજે રે, જેવાં નદીઓતણાં નીર ગાજે રે;
રામ મેલી ગયા રૂડું રાજ, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૨
સખી ત્રીજે તે વનની ઝાડી રે, દશ ફળ મંગાવે છે દહાડી રે;
સારી શોભે સીતાજીની વાડી, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૩
સખી ચોથે કેવડીઓ મ્હેકે રે, ફાલ્યો ફુલ્યો ને મોગરો મ્હેકે રે;
એવી લીલી લતાઓ લહેકે, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૪
સખી પાંચમે પોપટ પાળ્યો રે, પાંખ લીલી ને કાંઠલો કાળો રે;
રામ નામ ભણંતો ભાળ્યો, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૫
સખી છઠે છેતરવાને આવ્યો રે, કૂડો કપટી રાવણ સાથે લાવ્યો રે;
એ મુખનો મરગ બનાવ્યો, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૬
સખી સાતમે શ્રી હરિ સમર્યા રે, વાડી ભેળી ઉડાડયા ભમરા રે;
રૂખ સાહીને ઉપાડયા ડમરા, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૭
સખી આઠમે એને નીહાળ્યો રે, ધનુષ ધારીને મરગલો માર્યો રે;
મૃગ મરતી વખતે પોકાર્યો, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૮
સખી નોમે તે નાંખ્યું તીર રે, જઇ વાગ્યું છે મરગને શિર રે:
ધાજો ધાજો લક્ષ્મણ વીર, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૯
સખી દશમે કહે લક્ષ્મણને રે, બેલી વીરો બોલાવે છે તમને રે;
આડી આણ દીધી છે અમને, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૧૦
સખી એકાદશી અપવાસી રે, લંપટ લેવાનો લાગ તપાસી રે;
રાવણ સીતાને લઇ ગયો નાસી, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૧૧

સખી બારસે હનુમાન બળિયો રે, ઠેકી સમુદ્રને પાર નીકળિયો રે:
જઇ જોગમાયાને મળિયો, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૧૨
સખી તેરસે ત્રંબાળુ ભાગે રે, હાક હનુમાન કેરી વાગે રે:
લાય લંકા ગઢમાં લાગે, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૧૩
સખી ચૌદશે ચિત્ત વિચારી રે, ફોજ વાંદરાની રચી સારી રે:
રામે રાવણને નાખ્યો મારી, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૧૪
સખી પૂનમે પ્રભુજી આવ્યા રે, થાળ ભરી મોતીડે વધાવ્યા રે:
માતા કૌશલ્યાને મન ભાવ્યા, રઘુપતિરામ રૂદેમાં રહેજો રે. ૧૫
સખી પંદર તિથિ થઈ પૂરી રે, એમાં એકે નથી અધુરી રે:
આત્મારામની વાણી મધુરી, રઘુપતિ રામ રૂદેમાં રહેજો રે.

લાલજીના મહિમા

૩૯

લાલજી કારતક મહિને રથ જાદવરાયે જોતર્યાં,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧

લાલજી માગશર મહિને મેલી મથુરાં ગયાં,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૨

લાલજી પોષ મહિને પોપટ બેઠો પાંજરે,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૩

લાલજી મહા મહિને મારા હૈયામાં હોંશો ઘણી,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૪

લાલજી ફાગણ મહિનો ફુલે ગુલાલે ઘેરીઓ,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૫

લાલજી ચૈતર મહિને ચતુર્ભુજ બોલાવીઆ,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૬

લાલજી વૈશાખ મહિને અબળાની આશા પૂરી કરો,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૭

લાલજી જેઠ મહિને જગજીવન ઘેર આવિયા,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૮

લાલજી અષાઢ મહિને વાયે હીંડોળે હીંચતાં,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૯

લાલજી શ્રાવણ મહિને શરવણીએ બહુ વરશીઓ,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૦

લાલજી ભાદરવો પણ ભરે પૂરે બહુ ગાજીયો.
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૧

લાલજી આસો માસે શરદ પૂનમની રાતડી,
હો લાલ વહેલા આવજો હો લાલ. ૧૨

નંદલાલના મહિના

૪૦

આવોને નંદલાલ રમવા આવોને રે,
રમવા સરિખી રાત મળી છે;
રમવાનો છે જોગ, રમવા આવોને રે.
મારા શામળિયા ભગવાન, રમવા આવોને રે.
ના'વો તો નંદજીની આણ „ „ „
નિરધે થયા છો નાથ, „ „ „
કારતક તો મેં કષ્ટે રે કાઢયો,
ભરદરીએ જેમ જહાજ—રમવા આવોને રે. ૧
માગશર મહિને મારગડે મેલી,
હવે અમારું કોણ છે બેલી;
ગિરધર વિના થઇ ઘેલી—રમવા આવોને રે. ૨
પોષ માસે જીવન પ્રાણ તજું છું;
લોકડિયાંની લાજ લોપું છું;
સંસાર તાજ કરું છું—રમવા આવોને રે. ૩
મહા મહિને મંદિરીયાં રે સૂનાં,
હરિ વિનાં આસનીયાં રે સૂનાં;
પ્રભુ વિના કેમ રહેવાશે—રમવા આવોને રે. ૪
ફાગણ મહિને ફરહળતી રે હોળી,
છોકરાં ભરે ગુલાલની ઝોળી;
હરિ વિના કોણ ખેલે હોળી—રમવા આવોને રે. ૫

ચૈતરે ચતુર્ભુજ આવ્યા,
સૌ લોકનો સંદેશો રે લાવ્યા;
વહાલો મારો કંઇ ન લાવ્યા—રમવા આવોને રે. ૬
વૈશાખે વાવલીયા રે વાયા,
આંખ ઉઘાડીને ચોદશ જોયાં;
આંસુ પાલવડે લોયાં—રમવા આવોને રે. ૭
જેઠ માસે જગજીવન આવે,
સૌ લોકો સંદેશા રે લાવે;
વા'લો મારો કંઈ યે ન કહાવે—રમવા આવોને રે. ૮
આષાઢે હું અબળા રે નારી,
જોબન દરિયે પૂર છે ભારી;
વા'લે મારે મેલ્યાં વિસારી—રમવા આવોને રે. ૯
શ્રાવણે સરવરીયાં રે વરસે,
નદીયે નીર ઘણેરાં રે ભરશે;
વા'લો મારો કેમ ઉતરશે—રમવા આવોને૦ રે. ૧૦
ભાદરવો ભર દરિયે રે ગાજે,
નીલાં વન નવ પલ્લવ રાજે;
વા'લો મારો લગીર ન લાજે—રમવા આવોને રે. ૧૧
આસો તે માસે આવી દિવાળી
લોક વણે છે સેવ સુંવાળી;
વા'લા વિના આ શી દિવાળી—રમવા આવોને રે. ૧૨

જળ ભરવાને ચાલો રે!

૪૧

ગરબી

જળ ભરવાને ચાલો રે, મિઠલડાં જળ ભરવા,
ખીલ્યું યૌવન મ્હાલો રે, મધુરાં જળ ભરવા;
આજ અમુલખ લ્હાવો રે, મિઠલડાં જળ ભરવા,
ચાલો બ્હેનીઓ! ચાલો રે, મધુરાં જળ ભરવા:
તરશે તરફડતાં મરે, બ્હેનો–ભાઇ અનેક,
પાવું અમૃત તેમને, એજ ધરો મન ટેક.
ધાન્ય લણવાને ચાલો રે, મિઠાં ધાન્યજ લણવા,
લીલાં ક્ષેત્રોમાં મ્હાલો રે, ખીલ્યા ધાન્યનાં કણ જ્યાં;
હ્યોને અનુપમ લ્હાવો રે, મધુર યૌવનભરમાં,
ચાલો સજનિઓ! ચાલો રે, મિઠાં ધાન્ય જ લણવા.
ભૂખ્યાં, ત્રાસતપ્યાં, દીસે મનુ બાલક ચોપાસ,
પ્રભુની થાળ દઇ કરો, તૃપ્ત તેમને ખાસ.
ફુલ વીણવાને ચાલો રે, મધુર ફુલડાં વીણવા,
મીઠું યૌવન મ્હાલો રે, રુડેરાં ફુલ વીણવા;
આજ આનંદ હ્લાડો રે, રસીલાં ફુલ વીણવા,
ચાલો સાહેલી! ચાલો રે, રૂડાં ફુલડાં વીણવા;
દુ:ખ, ક્લેશ, ચિન્તાભર્યું જગ રડતું લાચાર,
કરો શાન્ત, આશાભર્યાં પુષ્પ તણા ધરી હાર.
રસ સિંચવાને ચાલો રે, મધુરો રસ સિંચવા,
યૌવનવન મ્હાલો રે, અમર ફાલ્યાં ફળ જ્યાં;

ગાનઝરણુ ઝરાવો રે, લતાકુંજે લચતા,
ચાલો સજનિઓ! ચાલો રે, મિઠલડો રસ સિંચવા;
સૂકી રસહીન બની રહી, હૃદયવાડી દેખાય,
વર્ષાવો અમિધાર ત્યાં, પ્રફુલ્લ રમણીય થાય.
ગીત ઝીલવાને ચાલો રે, મધુરાં ગીત ઝીલવા,
આજ યૌવન મ્હાલો રે, પતિપ્રભુના ગીતમાં;
રમી રાસ હ્યો લ્હાવો રે, પ્રીતિભક્તિ ઉરમા,
ચાલો બ્હેનીઓ! ચાલો રે, મધુરાં ગીત ઝીલવા:
નન્દન સુન્દર નન્દનો, વાયે રસીલી વેણુ,
અંતર ઝીલી અમૃત ભર્યાં રેલાવો પ્રભુ કહેણ.
જળ ભરવાને ચાલો રે, મિઠલડાં જળ ભરવા,
લીલું યૌવન મ્હાલો રે, રસીલાં અમી ભરવા;
હૈયોને આનંદ લ્હાવો રે, રુડેરાં અમી ભરવા,
ચાલો સાહેલી! ચાલો રે, મધુરાં જળ ભરવા.

રામમોહનરાય

હુંડી

૪૨

મારે શામળીઆ સરખો સરદાર રે, સમરૂં ગિરધારી,
ધણી ધાર્યો દ્વારકાનો નાથ રે, સમરૂં ગિરધારી;
મારે કોઇની નથી પરવાર રે, સમરૂં ગિરધારી,
હુંડી દેજો દ્વારકાના નાથ રે, સમરૂં ગિરધારી.

જૂનાગઢમાં જોઇ વળ્યા, કાંઇ ન દીઠા મારા નાથ,
હેતે હુંડી શીકારજો, દેજો દેજો દ્વારકાના નાથ રે, સમરૂં૦
સુદામાનાં દ્રારિદ્ર કાપીઆં, આવ્યા જ્યારે તમ દ્વાર,
એ મુઠી તાંદુલ આરોગિયા, ત્યારે લક્ષ્મીએ ઝાલ્યા હાથ રે,
સમરૂં૦
ગાંગેવ કેરે કારણે, ચક્ર ધર્યું મહારાજ,
સુધન્વાને રાખીઓ, તમે તેલ કડાથી તતકાલ રે, સમરૂં૦
જગન કરે ત્યાં જાઓ નહીં, અને વેચાયા મટુકી માંહ્ય
એવા દયાળુ છો તમે, અન્ન એંઠાં આહીરનાં ખાવ રે, સમરૂં૦
કુંવરબાઇનાં માંમેરાં પુરિયાં, રાખી સભામાં લાજ,
ગાંસડે ગાંસડે કાપડ લાવિયા, તમે સંતોષી નાગરી નાત રે, સમરૂં૦
કુંવરબાઈની જેઠાણીએ, ન્હાવા મેલ્યાં ઉનાં નીર,
વિઠ્ઠલ વરસાદ વરસાવીઓ, કરી કૃપા બળભદ્રવીર રે, સમરૂં૦
જૂનાગઢના શહેરમાં, સાડા સાતસેં નાગરની નાત,
નાતનું નથી નોંતરૂં, મને નાતે દીધો તિરસ્કાર રે, સમરૂં૦
નહીં બ્રાહ્મણ નહીં વાણીઆ, નહીં શેઠ ને શાહુકાર,
હું છું દાસ તમારો, નાગર બ્રાહ્મણ કંગાલ રે, સમરૂં૦
સોનાં રૂપાં નજરે ન દીઠાં, ન દીઠા મોતીના હાર,
તુલસીની માળા પ્હેરી હું ફરૂં, મારા ઘરમાં નથી વાળીવાલ રે,
સમરૂં૦
બેટી બેટો વળાવીઆં, વળી વળાવી ઘરની નાર,
એક હતું જૂનાગઢનું ઝુંપડું, તે તો ઉડાડી દીધું તતકાલ રે,
સમરૂં૦

સાડા સાતસેં રૂપિયા રોકડા, લાવ્યો મારો નાથ,
ગોમતીજીને કાંઠડે, હુંડી આપે દ્વારકાનો નાથ રે, સમરૂં૦
નરસી મહેતાની વિનતિ, તમે સાંભળો મારા નાથ,
કર જોડી તમને કહું, હવે હસીને ઝાલો મારો હાથ રે, સમરૂં૦

કોયલડી

૪૩

(શે'રનો સુબો ક્યારે આવશે રે—એ ઢાળ)

વાગે વધાઇ વસન્તની રે,
ફૂલડે ઉડે એની ફોર રે કોયલ બ્હેની !
એક 'કૂહૂ' કર આજનું રે—(ટેક)
મ્હારી લતા કંઇ માંડવે રે,
મીઠો આંબલીઆનો મ્હોર રે કોયલ બ્હેની ! એક૦
વન-વન વેણુ વિહંગનાં રે,
ઘર-ઘર ગાજતાં ગાન રે કોયલ બ્હેની ! એક૦
સૂનાં લાગે સહુ એ સખિ ! રે,
પંચમવિણુ નહિ પ્રાણુ રે કોયલ બ્હેની ! એક૦
આજ કળી ઉઘડી રહે રે,
સંતાડયા છેડજે સૂર રે કોયલ બ્હેની ! એક૦
આજ રહે કયમ રૂસણું રે ?
આજ થવાં શાં ઉદાસ રે કોયલ બ્હેની ! એક૦

ઉભી સખી આવી આંગણે રે,
　　પ્રેમનો કરજે પ્રકાશ રે કોયલ વ્હેની! એક૦
કાલ્ય વસન્ત વહી જશે રે,
　　આભમાં ઉડશે આગ રે કોયલ વ્હેની! એક૦
આવશે મેઘ અષાઢનો રે,
　　વીજળી પામશે વાજ રે કોયલ વ્હેની! એક૦
દાદુરનાદ ડરાવશે રે,
　　ઝિલ્લી તણા ઝણકાર રે કોયલ વ્હેની! એક૦
માન ત્યારે મન રાખજે રે,
　　અવર તણે અધિકાર રે કોયલ વ્હેની! એક૦
આજ રાણી તું તો રાગની રે,
　　સૌરભનો શણગાર રે કોયલ વ્હેની! એક૦
વેદઋચા તું વસન્તની રે,
　　ધીમી સુધા કેરી ધાર રે કોયલ વ્હેની!
　　　　એક 'કૂહૂ' કર આજનું રે.

બોટાદકર

ચંદ્ર અને ધરણી

૪૪

(રાગ દેશ)

ઉગ્યો સખી સૃષ્ટિનો શણગાર હાર,
ચાલો ચાલો જોવાને ચંદ્રમા;

જોને પ્રેમઘેલી ભૂમિનો દેદાર,
જોને ડોલે સૃષ્ટિ આનંદમાં;
હાં રે ડોલે સૃષ્ટિ આનંદમાં.

(સાખી)

ધન્ય ધરા–સુંદરી તને, ચતુર ચંદ્ર તુંજ કાન્ત,
શાન્તિ પાઠ પઢાવતો, સાધીને એકાન્ત
ધરણી પડી પતિને પાય, શિક્ષા શિરે ધરે રે,
ગુણિયલ ગોરી પતિગુણ ગાય, શાન્તિ ચિતે સ્મરે રે;
ધરોને બહેની ધરતી માતાનું કહ્યું કાન,
પ્રીતેથી કરો સંસારસુધારસ પાન.

(સાખી)

ચંદ્રસુખે ચીડાઇને તારાનાં મુખ શ્યામ,
સદ્‌ગુણીનું સુખ ભાળીને રમે દુષ્ટના રામ.
સખી જેને પતિનું માન,
તેનાં ગાંધર્વ ગાયે ગાન;
પામે દેવી સમાન સન્માન,
રમે રમા રસિક લઇ તાન. ધરણી પડી૦

(સાખી)

ધરણી–નાર સમ ગૃહિણીઓ સેવે સ્વામી પાય;
ચતુર ચંદ્રસમ પતિ મળે જય જય ત્યાં ઉચ્ચરાય. ધરણી૦

સેવાનાં સન્ત

૪૫

સેવાનાં સન્ત થઇ રહીએ સાહેલડી !
સેવાનાં સન્ત થઈ રહીએ.

સર્વ સંસારની સાથમાં વસીને,
સહુને સહાયકારી થઇએ—સાહેલડી ! ૦

આડોશી પાડોશી કુટુમ્બ કબીલે,
સ્હેમી નજરથી હો ! જોઇએ—સાહેલડી ! ૦

સંસારે રૂઢિનો સડો જે પડયો છે,
તોડી ભાંડુને સુખ દઇએ—સાહેલડી ! ૦

દુઃખિયાનાં દુઃખ સહુ ટાળવાને માટે,
ઘર ઘર જઈ જ્ઞાન દઇએ—સાહેલડી ! ૦

સેવાસુધારસ સ્વર્ગિય પ્યાલી,
નિત્યે ભરી ભરી લઇએ—સાહેલડી ! ૦

સેવાનાં સન્ત થઇ રહીએ સાહેલડી !
સેવાનાં સન્ત થઈ રહીએ.

રાયચુરા

વાદળી ઘૂમે છે

૪૬

વીજ ચમકે મેહુલીઓ ગાજે છે.
કરે મોર મીઠા ટહુકાર
વાદળી ઘૂમે છે.

નેણુ ચમકે હેતલડાં ગાજે છે
કરે હૈયા મીઠા ટહુકાર—વાદળી૦

દિવસ ચમકે રાતલડી ગાજે છે
એમાં મીઠા જીવન ટહુકાર—વાદળી૦

બ્રહ્મ ચમકે ને બ્રહ્માંડ ગાજે છે
કરે આત્મા ઉંડા ટહુકાર—વાદળી૦

ત્રિભુવન વ્યાસ

બ્રહ્મનાદ ગાજે

++++++

૪૭

અહો ! બ્રહ્મનાદ ગાજે, શો બ્રહ્મનાદ ગાજે;
રૂડો રાસ રચ્યો આજે બ્રહ્માંડમાં,
અનેક રૂપે રાચીએ અનંત કોટી અંડમાં—શો બ્રહ્મનાદ૦

બીજરૂપે રહી વૃક્ષમાં, પીએ ભૂમિરસ સાર;
ભૂતળ દળે ઉંડા જળે, પણ વસીએ નિરધાર.

દેહભૂતમાંહી દેવરૂપે મનાઇએ,
તેજમાંહી તત્ત્વ બની તેજમાં સમાઇએ;
શુન્યમાંહી શબ્દે છવાઇએ—શો બ્રહ્મનાદ૦

સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળમાં, સ્થળ એવું નહિ કોઇ;
કરીએ ક્રીડા નવ અમે, અણુમાં પણ અણુ હોય.

અનેકરૂપે રાચીએ અનંત કોટી અંડમાં—શો બ્રહ્મનાદ૦